

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

MACIEJ SZPUNAR

13 päivänä heinäkuuta 2023¹

Asia C-606/21

Doctipharma SAS

vastaan

Union des Groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO) ja

Pictime Coreyre

(Ennakkoratkaisupyyntö – Cour d'appel de Paris (Pariisin ylioikeus, Ranska))

Ennakkoratkaisupyyntö – Ihmisille tarkoitetut lääkkeet – Direktiivi 2001/83/EY – Lääkkeiden etämyynti yleisölle – Ilman lääkemääräystä saatavat lääkkeet – Direktiivi 2000/31/EY – Toiminta, jota yhtiö harjoittaa internetsivustolla ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden tarjoamiseksi – Toiminta, joka muodostuu apteekkien ja yleisön välisestä välityspalvelusta – Täytäntöryhtymisen myynnin rajoittaminen kansallisella lainsäädännöllä – Kansanterveyden suojeleminen

I Johdanto

1. Lääkkeiden verkkomarkkinointi kuuluu useiden unionin säädösten soveltamisalaan, ja siitä on esitetty jonkin verran ennakkoratkaisupyyntöjä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää käsiteltävällä ennakkoratkaisupyyntöllä unionin tuomioistuinta tarkastelemaan tietoyhteiskunnan palvelua, joka muiden talouden alojen palvelujen tavoin antaa mahdollisuuden ammattilaisten saattamiseen yhteen asiakkaidensa kanssa tai ainakin helpottaa sitä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät kysymykset koskevat tarkemmin sanoen tällaisia palveluja tarjoaville asiassa sovellettavien kansallisten säännösten tulkinnan perusteella asetettua kieltoa tietyn toiminnan harjoittamiseen sekä kiellon yhteensopivuutta direktiivin 2001/83/EY² kanssa.

¹ Alkuperäinen kieli: ranska.

² Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä 6.11.2001 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2011, L 174, s. 74), sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.2011 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2011/62/EU (jäljempänä direktiivi 2001/83).

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin oikeus

1. Tietoyhteiskunnan palveluista annetut direktiivit

2. Direktiivin 98/34/EY³ 1 artiklan 2 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

--

- 2) ’palvelulla’ kaikkia tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

Tässä määritelmässä tarkoitetaan:

- ’etäpalvelulla’ palvelua, joka toimitetaan siten, että osapuolet eivät ole samanaikaisesti läsnä,
- ilmaisulla ’sähköisessä muodossa’ palvelua, joka lähetetään lähetyspaikasta ja vastaanotetaan määränpäässä tietoja elektronisesti käsittelevien laitteiden (mukaan lukien digitaalinen pakkaaminen) tai tietojen säilytyksen avulla, ja joka lähetetään, siirretään ja vastaanotetaan kokonaan linjoja, radioyhteyttä, optisia tai muita elektromagneettisia välineitä käyttäen,
- ’palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavalla palvelulla’ palvelua, joka toimitetaan henkilökohtaisen pyynnön perusteella tapahtuvana tiedonsiirtona.

--”

3. Useissa unionin säädöksissä viitataan mainittuun määritelmään. Direktiivin 2000/31/EY⁴ 2 artiklan a alakohdassa määritellään tietoyhteiskunnan palvelujen käsite viittaamalla direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohtaan.

³ Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EYVL 1998, L 204, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY (EYVL 1998, L 217, s. 18) (jäljempänä direktiivi 98/34).

⁴ Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (”direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä”) (EYVL 2000, L 178, s. 1).

2. Direktiivi 2001/83

4. Direktiivin 2011/62 1 artiklan 20 alakohdalla lisättiin direktiiviin 2001/83 VII A osasto, jonka otsikko on ”Etämyynti yleisölle” ja johon kuuluu muun muassa 85 c artikla, jonka sanamuoto on seuraava:

”1. Rajoittamatta kansallista lainsäädäntöä, jossa kielletään reseptilääkkeiden tarjoaminen etämyyntiin yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla, jäsenvaltioiden on varmistettava, että lääkkeitä tarjotaan etämyyntiin yleisölle [direktiivissä 98/34] määriteltyjen tietoyhteiskunnan palvelujen avulla seuraavin ehdoin:

- a) Luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, joka tarjoaa lääkkeitä myyntiin, on lupa tai valtuudet toimittaa lääkkeitä yleisölle, myös etämyyntinä, sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, johon kyseinen henkilö on sijoittautunut.
- b) Edellä a alakohdassa tarkoitettu henkilö on ilmoittanut jäsenvaltiolle, johon kyseinen henkilö on sijoittautunut, ainakin seuraavat tiedot:
 - i) nimi tai toiminimi sekä toimipaikan, josta näitä lääkkeitä toimitetaan, pysyvä osoite;
 - ii) päivä, jona lääkkeiden toimittaminen yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla on aloitettu;
 - iii) tarkoitukseen käytettävän verkkosivuston osoite sekä kaikki verkkosivuston tunnistamiseen tarvittavat tiedot;
 - iv) tarvittaessa tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin tarjottavien lääkkeiden VI osaston mukainen luokittelu.

Tiedot on saatettava tarvittaessa ajan tasalle.

- c) Lääkkeet ovat määräjäsenvaltion kansallisen lainsäädännön vaatimusten mukaisia 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
- d) Rajoittamatta [direktiivissä 2000/31] asetettuja tietojen antamista koskevia vaatimuksia verkkosivustolla, jolla tarjotaan lääkkeitä etämyyntiin, on ainakin:
 - i) toimivaltaisen viranomaisen tai b alakohdan mukaisesti ilmoitetun viranomaisen yhteystiedot;
 - ii) hyperlinkki 4 kohdassa tarkoitettulle sijoittautumisjäsenvaltion verkkosivustolle;
 - iii) jäljempänä 3 kohdassa tarkoitettu yhteinen tunnus, jonka on oltava selvästi esillä verkkosivuston jokaisella sivulla, joka liittyy lääkkeiden etämyyntiin yleisölle. Yhteisessä tunnuksessa on oltava hyperlinkki 4 kohdan c alakohdassa tarkoitettussa luettelossa olevan henkilön tietueeseen.

2. Jäsenvaltiot voivat asettaa kansanterveyden suojelemiseksi ehtoja tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle niiden alueella.

--

6. Jäsenvaltioiden on myös toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin, jotka tarjoavat lääkkeitä etämyyntinä yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla ja toimivat jäsenvaltioiden alueella, kohdistetaan tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [direktiivin 2000/31] ja tässä osastossa asetettujen vaatimusten soveltamista.”

B Ranskan oikeus

5. Kansanterveyslain (code de la santé publique) L. 5125-25 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Apteekkarit tai apteekin työntekijät eivät saa ehdottaa tilauksia asiakkaille.

Apteekkarit eivät saa ottaa vastaan lääketilauksia tai muita L. 4211-1 §:ssä mainittuja tuotteita tai esineitä tavanmukaisten välittäjien välityksellä eivätkä kuljettaa tai toimittaa kotiin tällä tavoin tilattuja lääkkeitä, tuotteita tai esineitä.

Muiden henkilöiden apteekkien ulkopuolella toimittamat tilaukset voidaan luovuttaa vain suljetussa pakkauksessa, jossa on asiakkaan nimi ja osoite.

Apteekkarit sekä muut henkilöt, jotka ovat lain mukaan oikeutettuja toimimaan heidän sijaisinaan tai avustamaan heitä, voivat kuitenkin L. 5125-21 §:n 1 momentin säännöksiä noudattaen toimittaa henkilökohtaisesti tilauksen asiakkaiden kotiin tilanteen niin vaatiessa.”

6. Kansanterveyslain L. 5125-26 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kaikkien L. 4211-1 §:ssä mainittujen lääkkeiden, tuotteiden tai esineiden myynti yleisölle on kiellettyä sellaisten toimeksisaajien, ostoryhmittymien tai yksikköjen välityksellä, jotka omistaa tai joita hallinnoi henkilö, jolla ei ole L. 4221-1 §:ssä mainittuja tutkintotodistuksia, todistuksia tai muita kelpoisuutta osoittavia asiakirjoja.”

III Pääasian tausta

7. Doctipharma SAS:n ylläpitämä verkkosivusto www.doctipharma.fr antaa internetin käyttäjille mahdollisuuden hankkia ”apteekkien sivustoilta” (tai, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoittaa toisin sanoin, ”yhtiön kaupallista verkkosivustoa käyttäviltä apteekeilta Doctipharman teknisen ratkaisun avulla”) farmaseuttisia tuotteita ja ilman lääkemääräystä saatavia lääkkeitä.

8. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuvaa mainitun internetsivuston toimintaa seuraavasti: Asiakkaan on luotava asiakastili ja täytettävä sitä varten lomake, jolla asiakas antaa henkilötietoja, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa ja helpottaa hänen pääsyään valitsemissä apteekkien sivustoille. Asiakastilin perustamiseksi internetin käyttäjän on nimettävä apteekki, jonka sivustolla hän tekee ostokset ja johon hän liittyy asiakastilinsä. Doctipharman verkkosivustolla esitellään ilman lääkemääräystä saatavat lääkkeet esitallennetussa luettelossa, jota internetin käyttäjä voi tarkastella tehdäkseen tilauksen. Sivustolla esitetään apteekkien tarjoamat lääkkeet tuotevalikoimiseen ja hintoihin, ja tilaus toimitetaan apteekeille, joiden internetsivustoa hallinnoidaan Doctipharman sivustolla. Tuotteet maksetaan kaikille

Doctipharman sivustoon kuuluville apteekeille yhteisen maksujärjestelmän kautta. Tilauksen viimeistely vahvistetaan tilauksen tehneen asiakkaan asiakastilille ja sähköpostiin lähetetyllä viestillä.

9. Union des groupements de pharmaciens d'officine (UDGPO) (apteekkarien tai proviisoreiden yhteenliittymä) on apteekkiryhmittymiä yhteen kokoava yhdistys. Yhdistykseen mukaan Doctipharman apteekeille tarjoama verkkomyyntijärjestely tarkoittaa, että Doctipharma on lääkkeiden verkkokauppaan keskittyvä toimija, ja koska sillä ei ole apteekin asemaa, myynti on laitonta.

10. Tribunal de commerce de Nanterre (Nanterren kauppatoimioistuimisto, Ranska) totesi 31.5.2016 antamassaan tuomiossa, että Doctipharman verkkosivusto on lainvastainen lääkkeiden myynnin osalta, ja velvoitti yhtiön lopettamaan lääkkeiden verkkokaupan sivustolla.

11. Doctipharma valitti tuomiosta Cour d'appel de Versaillesiin (Versaillesin ylioikeus, Ranska), joka kumosi tuomion 12.12.2017 antamallaan tuomiolla. Cour d'appel de Versailles näet katsoi, että Doctipharman sivusto on laillinen sillä perusteella, että apteekit vastaanottavat itse internetin käyttäjien lääketilaukset, jotka Doctipharman apteekkien verkkosivustojen tekniseksi tueksi perustama palvelualusta ainoastaan välittää eteenpäin ilman että Doctipharma osallistuu muulla tavoin tilausten käsittelyyn. Cour d'appel de Versaillesin mukaan verkkosivusto mahdollistaa suoran yhteyden asiakkaiden ja apteekkien välillä.

12. Cour de cassation (ylin yleinen tuomioistuimisto, Ranska) kumosi Cour d'appel de Versaillesin antaman tuomion 19.6.2019 antamallaan tuomiolla kansanterveyslain L. 5125-25 §:n ja L. 5125-26 §:n rikkomisen perusteella ja palautti asian käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimeen eli cour d'appel de Paris'n käsiteltäväksi. Cour de cassationin mukaan Doctipharman toiminta, jossa apteekkeja ja mahdollisia asiakkaita saatetaan yhteen lääkkeiden myyntiä varten, tarkoittaa, että yhtiö toimii välittäjänä ja osallistuu siten lääkkeiden verkkokauppaan ilman apteekin asemaa, mikä on vastoin mainittuja kansanterveyslain säännöksiä.

13. Doctipharma saattoi asian 19.8.2019 tekemällään ilmoituksella cour d'appel de Paris'n käsiteltäväksi ja pyysi sitä esittämään myöhemmin unionin tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä etenkin direktiivin 2001/83 85 c artiklan tulkinnasta sekä palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta.

14. Doctipharman mukaan sen toiminta on apteekeille tarkoitetun yhteisen ratkaisun teknistä suunnittelua ja ylläpitoa, jotta apteekit voisivat lääkkeiden verkkomyyntiä koskevien säännösten mukaisesti muokata ja käyttää ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden verkkokauppa koskevia sivustojaan. Doctipharman mukaan Ranskan tuomioistuimiston on tulkittava kansanterveyslain L. 5125-25 §:n 2 momenttia ja L. 5125-26 §:ää direktiivin 2001/83 85 c artiklan valossa selvittäessään, onko kansallisiin säännöksiin perustuvaa lääkkeiden myynnin välittämisen kieltoa sovellettava Doctipharman toimintaan.

15. Doctipharma korostaa, että tuomiossa Asociación Profesional Elite Taxi⁵ esitetty ratkaisu perustuu asialle erityisiin olosuhteisiin, jotka liittyvät erityisesti siihen, että Uber käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa kuljettajien tarjoamien palveluiden edellytyksiin, ja ettei se sen vuoksi ole sovellettavissa pääasiaan. Doctipharman mukaan sama pätee tuomioon A (Lääkkeiden

⁵ Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

verkkomainonta ja -myynti),⁶ sillä tuomioon johtaneessa asiassa käsitellään sitä, voidaanko lääkkeiden myynnin mainontaan Ranskassa asetettuihin rajoituksiin vedota sellaista yhtiötä vastaan, jonka kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa kuin Ranskassa ja joka markkinoi niitä ranskalaisille asiakkaille suunnatulla internetsivustollaan, joten tuomio koskee eri problematiikkaa kuin käsiteltävässä pääasiassa. Doctipharma korostaa, että kyseinen tuomio on merkityksellinen käsiteltävän asian kannalta siltä osin kuin asianomaista lääkkeiden verkkomyyntipalvelua voitiin pitää direktiivin 2000/31 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuna tietoyhteiskunnan palveluna.

16. Saman logiikan mukaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa tuomioon Asociación Profesional Elite Taxi⁷ ja huomauttaa yhtäältä, että Doctipharman tarjoama palvelu on eriluonteinen kuin mainitussa asiassa tarkoitettu palvelu, koska apteekit ovat Uberin ei-ammattimaisista kuljettajista poiketen lääkkeiden myynnin ammattilaisia, ja toisaalta, että Doctipharma ei näytä osallistuvan lääkkeiden hinnan vahvistamiseen. Tuomiosta A (Lääkkeiden verkkomainonta ja -myynti)⁸ ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin puolestaan toteaa, ettei siinä käsitellä samoja kysymyksiä kuin pääasiassa, sillä mainittu tuomio koskee lääkkeiden mainonnalle Ranskassa asetettujen rajoitusten yhteensopivuutta direktiivin 2001/83 85 c artiklan kanssa.

IV Ennakkoratkaisukysymykset ja menettely unionin tuomioistuimessa

17. Cour d'appel de Paris (Pariisin ylioikeus, Ranska) päätti näissä oloissa 17.9.2021 antamallaan ja unionin tuomioistuimeen 30.9.2021 saapuneella päätöksellä lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittamaa toimintaa pidettävä [direktiivissä 98/34] tarkoitettuna ’tietoyhteiskunnan palveluna’?
- 2) Kuuluuko tällaisessa tilanteessa Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittama toiminta [direktiivin 2001/83] 85 c artiklan soveltamisalaan?
- 3) Onko [direktiivin 2001/83] 85 c artiklaa tulkittava siten, että kansanterveyskoodeksin L. 5125-25 ja L. 5125-26 §:n tulkinnasta johtuva kieltö, joka koskee Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittamaa toimintaa, on kansanterveyden suojelemiseksi oikeutettu rajoitus?
- 4) Jos näin ei ole, onko [direktiivin 2001/83] 85 c artiklaa tulkittava siten, että siinä sallitaan Doctipharman sivustolla www.doctipharma.fr ja siltä käsin harjoittama toiminta?
- 5) Onko tässä tapauksessa Doctipharman toiminnan kieltäminen, joka seuraa Cour de cassationin kansanterveyslain L. 5125-25 ja L. 5125-26 §:ää koskevasta tulkinnasta, oikeutettua [direktiivin 2001/83] 85 c artiklassa tarkoitettun kansanterveyden suojelemiseksi?
- 6) Jos näin ei ole, onko [direktiivin 2001/83] 85 c artiklaa tulkittava siten, että siinä sallitaan Doctipharman toiminta, joka on ’tietoyhteiskunnan palvelu’?”

⁶ Tuomio 1.10.2020 (C-649/18, EU:C:2020:764).

⁷ Tuomio 20.9.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981).

⁸ Tuomio 1.10.2020 (C-649/18, EU:C:2020:764).

18. Pääasian asianosaiset, Ranskan, Tšekin ja Italian hallitukset sekä Euroopan komissio ovat esittäneet kirjallisia huomautuksia. Pääasian asianosaiset, Ranskan hallitus sekä komissio olivat edustettuina 19.4.2023 pidetyssä istunnossa.

V Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

A Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

19. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii selvittämään ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään, onko Doctipharman verkkosivustollaan harjoittamaa toimintaa pidettävä direktiivissä 98/34 tarkoitettuna ”tietoyhteiskunnan palveluna”.⁹

20. Huomautettakoon aluksi, että käsiteltävä ennakkoratkaisupyyntö ei anna kattavaa kuvaa Doctipharman tarjoamasta palvelusta ja että asianosaisten tältä osin antamat tiedot eivät ole kaikilta osiltaan johdonmukaisia. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen perusteella ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys on kuitenkin ymmärrettävä siten, että se koskee olennaisesti kysymystä siitä, onko direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohtaa tulkittava siten, että ”tietoyhteiskunnan palveluna” on säännöksessä tarkoitettuna mielessä pidettävä internetsivustolla tarjottua palvelua, jossa apteekkeja ja asiakkaita saatetaan yhteen ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden myymiseksi tilaajiksi sivustolle liittyneiden apteekkien sivustoilla.

21. Direktiivissä 98/34 ”tietoyhteiskunnan palveluina” pidetään ”kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus”.

22. Todettakoon ensinnäkin, että käsiteltävään ennakkoratkaisupyyntöön ei sisälly yhtään aineellista seikkaa, jonka perusteella voitaisiin katsoa, että Doctipharman tarjoamasta palvelusta maksetaan korvaus. Pyyntöstä ilmenee kuitenkin, että apteekit käyttivät internetsivustojaan Doctipharman teknisen ratkaisun kautta, mistä voidaan päätellä, että apteekkien on ensin liityttävä tilaajina palveluun. Doctipharma ilmoittaa kirjallisissa huomautuksissaan, että apteekit tilaavat Doctipharman alustan pakettina. Ranskan hallitus lisää, että Doctipharman tarjoamassa palvelussa alusta perii tietyn prosenttiosuuden sen kautta toteutuneesta myynnistä. Tässä yhteydessä merkitystä ei ole sillä, perustuuko korvaus asiakkaan maksamasta hinnasta Doctipharman ottamaan osuuteen vai apteekin suorittamasta maksusta. Kaikki eivät näet välttämättä maksa korvausta käyttämästään tietoyhteiskunnan palvelusta.¹⁰

23. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa toiseksi, kuten tämän ratkaisuehdotuksen 7 ja 8 kohdasta ilmenee, että internetin käyttäjät ostavat Doctipharman verkkosivustolta farmaseuttisia tuotteita ja ilman lääkemääräystä saatavia lääkkeitä apteekkien sivustoilta. Se lisää, että la Cour de cassation kumosi cour d’appel de Versaillesin tuomion sillä perusteella, että jälkimmäinen ei tehnyt päätelmiä omista toteamuksistaan, joiden mukaan Doctipharman

⁹ Tältä osin vastaus ensimmäiseen kysymykseen saattaa edellyttää paitsi direktiivin 98/34 säännösten myös teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 9.9.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 (EUVL 2015, L 241, s. 1) säännösten tulkintaa. Direktiivi 98/34 näet kumottiin 7.10.2015 direktiivillä 2015/1535, ja Doctipharma ilmoittaa kirjallisissa huomautuksissaan, että palvelua tarjottiin vuoteen 2016 asti. Huomattakoon kuitenkin, että ensimmäiseen direktiiviin sisältyvä ”tietoyhteiskunnan palvelun” käsitteen määritelmä sisällytettiin toiseen direktiiviin, joten toisen direktiivin soveltaminen pääasian tosiseikkoihin ei missään mielessä vaikuta ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettavaan vastaukseen.

¹⁰ Ks. vastaavasti tuomio 3.12.2020, Star Taxi App (C-62/19, EU:C:2020:980, 45 kohta).

internetsivustollaan harjoittamassa toiminnassa on kyse erityisesti siitä, että apteekkeja ja asiakkaita saatetaan yhteen lääkkeiden myyntiä varten. Riippumatta kiistanalaisesta kysymyksestä siitä, onko Doctipharman tarjoamaa palvelua oikeudellisessa mielessä pidettävä eräänlaisena välitystoimintana Ranskan oikeudessa omaksuttujen määritelmien ja käsitteiden mukaan, on siten huomattava, että palvelulla todellisuudessa mahdollistetaan apteekkien ja asiakkaiden saattaminen yhteen tai ainakin helpotetaan sitä.

24. Onkin katsottava, että siltä osin kuin asiakkaan ja apteekin saattaminen yhteen tapahtuu internetsivuston välityksellä ilman osapuolten samanaikaista läsnäoloa, Doctipharman tarjoamaa palvelua on pidettävä sähköisessä muodossa tarjottavana etäpalveluna.¹¹ Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on tällöin varmistaa, etteivät apteekki ja asiakas ole missään sopimuksenteon vaiheessa yhteydessä toisiinsa tai Doctipharman kanssa muuten kuin sähköisten välineiden välityksellä.

25. Tämän ratkaisuehdotusten 22 kohdassa esitetyistä seikoista ilmenee kolmanneksi, että Doctipharman palvelu tarjotaan sekä niiden apteekkien henkilökohtaisesta pyynnöstä, joiden on liityttävä tilaajiksi Doctipharman internetsivustolle saadakseen yhtiön tarjoaman palvelun, että niiden asiakkaiden henkilökohtaisesta pyynnöstä, jotka haluavat hankkia lääkkeitä sivustolle tilaajiksi liittyneiltä apteekkeilta.

26. Direktiivissä 98/34 tarkoitettuna ”tietoyhteiskunnan palveluna” on siten lähtökohtaisesti pidettävä palveluntarjoajan internetsivustolla tarjoamaa palvelua, jossa apteekkeja ja asiakkaita saatetaan yhteen ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden myymiseksi sivuston pakettina tilanneiden apteekkien sivustoilla ilman että palveluntarjoaja, apteekki tai asiakas ovat myyntisopimuksen teon aikana yhteydessä toisiinsa muuten kuin sähköisten välineiden kautta.

27. Tuomioiden Asociación Profesional Elite Taxi,¹² Airbnb Ireland¹³ ja Star Taxi App,¹⁴ joihin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja osapuolet viittaavat huomautuksissaan, mukaan asiakkaita ja direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdassa säädetyt edellytykset täyttäviä palveluntarjoajia yhteen tuovaa palvelua on lähtökohtaisesti pidettävä erillisenä palveluna siitä palveluntarjoajien myöhemmin tarjoamasta palvelusta, johon se liittyy, ja se on siten luokiteltava ”tietoyhteiskunnan palveluksi”. Tilanne on kuitenkin toinen, jos ilmenee, että apteekkien ja asiakkaiden yhteen saattamisesta koostuva palvelu on erottamaton osa sellaista kokonaispalvelua, jonka keskeisenä osana on oikeudellisesti eri tavoin luokiteltava palvelu. Oikeuskäytännöstä seuraa, että näin on silloin, kun yhteen saattamisesta koostuva palvelu on toiminnallisesti ja taloudellisesti erottamaton osa toista palvelua. Ensimmäisen palveluntarjoajan olisi lisäksi hoidettava ja valvottava myös toisen palvelun yleistä toimintaa.¹⁵

28. Kuten unionin tuomioistuin huomauttaa tuomiossaan Ker-Optika¹⁶ viittaamalla direktiivin 2000/31 18 perustelukappaleeseen ja direktiivin antamiseen johtaneen ehdotuksen perusteluihin, tietoyhteiskunnan palveluihin kuuluvat etenkin tavaroiden verkkomyynti sekä palvelut, jotka mahdollistavat sähköisen kaupanteon verkossa, kuten tavaroiden interaktiivisen etäoston ja verkkokaupat.

¹¹ Ks. analogisesti tuomio 19.12.2019, Airbnb Ireland (C-390/18, EU:C:2019:1112, 47 kohta).

¹² Tuomio 20.12.2017 (C-434/15, EU:C:2017:981, 37 ja 40 kohta).

¹³ Tuomio 19.12.2019 (C-390/18, EU:C:2019:1112, 50 kohta).

¹⁴ Tuomio 3.12.2020 (C-62/19, EU:C:2020:980, 49 kohta).

¹⁵ Ks. vastaavasti tuomio 20.12.2017, Asociación Profesional Elite Taxi (C-434/15, EU:C:2017:981, 38 ja 39 kohta); tuomio 19.12.2019, Airbnb Ireland (C-390/18, EU:C:2019:1112, 53–56 kohta) ja tuomio 3.12.2020, Star Taxi App (C-62/19, EU:C:2020:980, 50–53 kohta).

¹⁶ Tuomio 2.12.2010, Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725).

29. Olenkin epävarma sen suhteen, voidaanko käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 27 kohdassa mainittua oikeuskäytäntöä soveltaa kattavasti tilanteisiin, joissa tavaroiden verkkomyynnistä koostuvaa toimintaa helpotetaan tai se jopa toteutetaan sellaisen tietoyhteiskunnan palvelun välityksellä, jonka tarjoaa toinen palveluntarjoaja, joka saattaa myyjiä yhteen asiakkaiden kanssa. Yhteen saattamisesta muodostuva palvelu ei tällöin todennäköisesti ole erottamaton osa sellaista kokonaispalvelua, jonka keskeistä osaa ei voida luokitella ”tietoyhteiskunnan palveluksi”. Kuten käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 28 kohdasta ilmenee, verkkomyyntipalvelu on jo itsessään tietoyhteiskunnan palvelu.

30. Myyjien ja asiakkaiden yhteen saattamisesta muodostuvan palvelun pitäminen erottamattomana osana kokonaisvaltaista myyntipalvelua ei siten välttämättä muuttaisi palvelun oikeudellista luokittelua ”tietoyhteiskunnan palveluksi”. Siitä, että tämän ratkaisuehdotuksen 27 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön perustuvat kriteerit täyttyvät, olisi kuitenkin pääteltävä, että palveluntarjoaja, joka tarjoaa palvelun, jossa lähtökohtaisesti ainoastaan saatetaan yhteen myyjiä ja asiakkaita, on itse myyntipalvelun tarjoaja.

31. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva palvelu ei kuitenkaan täytä käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 27 kohdassa mainittuun oikeuskäytäntöön perustuvia kriteerejä.

32. Apteekit ovat ensinnäkin lääkkeiden myynnin ammattilaisia, jotka voivat harjoittaa etämyyntiä Doctipharman tarjoamasta palvelusta erillään, joten kyseinen palvelu voidaan erottaa varsinaisesta myyntitoiminnasta. Toiseksi ei näytä siltä, että Doctipharma hoitaisi yleistä myyntitoimintaa, sillä apteekin valitsee asiakas itse eikä Doctipharma puutu ammattilaisten myymien lääkkeiden hinnan määrittämiseen eikä valvo myyntiä. Se, että lääkkeet esitellään Doctipharman sivustolla esitallennetussa luettelossa, ei välttämättä tarkoita, että Doctipharma päättää lääkkeiden tarjonnasta. Istunnossa käydyistä keskusteluista näyttää käyvän ilmi, että luettelossa lueteltiin aluksi kaikki siinä jäsenvaltiossa hyväksytyt lääkkeet, johon Doctipharma ja sen palvelua tilaavat apteekit ovat sijoittautuneet, ja että luetteloon lisättiin myöhemmin tilaaja-apteekkien toimittamien lääkkeiden saatavuutta koskevia tietoja.

33. Edellä esitetyn perusteella pitäydyn käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 26 kohdassa esittämässäni kannassa. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettuna ”tietoyhteiskunnan palveluna” on pidettävä palveluntarjoajan internetsivustolla tarjoamaa palvelua, jossa apteekkeja ja asiakkaita saatetaan yhteen ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden myymiseksi sivuston pakettina tilanneiden apteekkien sivustoilla ilman että palveluntarjoaja, apteekki tai asiakas ovat myyntisopimuksen teon aikana yhteydessä toisiinsa muuten kuin sähköisten välineiden kautta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on käsiteltävässä asiassa selvittää näiden seikkojen tosiasiallinen täytyminen pääasiassa kyseessä olevan palvelun osalta.

B Toinen ennakkoratkaisukysymys

1. Kysymyksen rajaaminen

34. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedusteleo toisella kysymyksellään lähinnä sitä, onko direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan a alakohtaa ja 85 c artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että jommankumman säännöksen soveltamisalaan kuuluu ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kuvatun kaltaisen palvelun tarjoajalle asetettu kielto, joka

perustuu niiden kansallisten säännösten tulkintaan, joilla palveluun turvautuminen evätään henkilöiltä, joilla on lupa tai valtuudet toimittaa yleisölle etämyyntinä ilman lääkemääräystä saatavia lääkkeitä.

35. Toinen kysymys ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämässä muodossa koskee tosin yksinkertaisesti sitä, kuuluuko Doctipharman toiminta direktiivin 2001/83 85 c artiklan soveltamisalaan.

36. Toinen kysymys on itse asiassa alustava kysymys kolmanteen, neljänteen, viidenteen ja kuudenteen ennakkoratkaisukysymykseen, joilla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään, onko direktiivin 2001/83 85 c artikla esteenä Doctipharmaan kohdistetulle kiellolle. Kysymykseen vastaamiseksi on paitsi selvitettävä, kuuluuko Doctipharman toiminta mainitun säännöksen soveltamisalaan, myös täsmennettävä, mitkä ovat tuon artiklan ne erityiset kohdat, joiden alaan pääasiassa sovellettavien kansallisten säännösten tulkintaan perustuva kielto kuuluu.

37. Direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohtaan sisältyy luettelo ehdoista, joita sovelletaan lääkkeiden myyntiin etämyyntinä yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla ("[ehdot, joiden täyttyessä] lääkkeitä tarjotaan myyntiin"). Saman direktiivin 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että "luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä, joka tarjoaa lääkkeitä myyntiin, on [oltava] lupa tai valtuudet toimittaa lääkkeitä yleisölle, myös etämyyntinä, sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, johon kyseinen henkilö on sijoittautunut". Säännöstä täydennetään saman direktiivin 85 c artiklan 6 kohdalla, jonka mukaan "jäsenvaltioiden on myös toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin, jotka tarjoavat lääkkeitä etämyyntinä yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla ja toimivat jäsenvaltioiden alueella, kohdistetaan tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia".

38. Direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohdassa puolestaan säädetään, että "jäsenvaltiot voivat asettaa kansanterveyden suojelemiseksi ehtoja tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle niiden alueella".

39. Kolmanteen ja viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen sisältyvä viittaus kansanterveyden suojelemiseen perustuvaan oikeuttamiseen saa ajattelemaan, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kyseiset kansalliset säännökset kuuluvat direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohdan soveltamisalaan. Kuten istunnossa käydyistä keskusteluista selviää, tämä päätelmä ei kuitenkaan ole ollenkaan ilmeinen. Siksi ehdotankin toisen kysymyksen uudelleen muotoilua siten, että unionin tuomioistuimen on arvioitava, tulkitaanko direktiiviä 2001/83 oikein, jos kansalliset säännökset katsotaan kuuluviksi sen 85 c artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.¹⁷

40. Tässä tarkoituksessa ja hyödyllisen vastauksen antamiseksi ennakkoratkaisukysymyksiin on syytä paneutua direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdan sekä 85 c artiklan 2 kohdan soveltamisalojen rajaamiseen.

¹⁷ Ks. käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 34 kohta.

2. Asianomaisten säännösten soveltamisalojen rajaaminen

41. Direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdasta sekä 6 kohdasta ilmenee, että yksi niistä ehdoista, jotka on täytettävä lääkkeiden tarjoamiseksi etämyyntiin yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla, koskee henkilöitä, joilla on oikeus harjoittaa kyseistä toimintaa. Kuten ensiksi mainitusta säännöksestä ilmenee, nämä ovat henkilöitä, joilla on lupa tai valtuudet toimittaa lääkkeitä yleisölle, myös etänä, sen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti, johon henkilöt ovat sijoittautuneet. Säännös voidaan toisin sanoen ymmärtää siten, että se vastaa kysymykseen siitä, ”kenellä” on oikeus lääkkeiden verkkomyyntiin. Vaikka direktiivin 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu ehto perustuu unionin oikeuteen, sen jäsenvaltion, jonka alueelle henkilö on sijoittautunut (kotijäsenvaltio), tehtävänä on vastata tähän kysymykseen.

42. Direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohta sitä vastoin koskee sen jäsenvaltion, jonka alueella etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden jakelu tapahtuu, oikeutta asettaa ”ehtoja – – lääkkeiden vähittäisjakelulle [jäsenvaltion alueella]”. Kyse on siis määräjäsenvaltion kansallisella alueella mahdollisesti asettamista ehdoista.

43. Direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu ehto on siten syytä erottaa verkkomyyntiin tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle saman direktiivin 85 c artiklan 2 kohdan nojalla asetetuista ehdoista etenkin silloin, kun lääkkeitä verkossa myyvä henkilö on sijoittautunut jäsenvaltioon, jonka alueella lääkkeitä toimitetaan, kuten on tilanne käsiteltävässä asiassa.

44. Kahteen edellä mainittuun säännökseen ja etenkin 85 c artiklan 2 kohtaan sisältyvän ilmauksen ”([ehtoja] – – tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle)” yleisluonteisuuden perusteella ongelmaa ei mielestäni voida ratkaista säännösten sanamuodon mukaisella tulkinnalla. Sitä vastoin ensinnäkin direktiivin 2011/62 johdanto-osan 21–24 perustelukappaleeseen sekä oikeuskäytäntöön, johon niissä viitataan, ja toiseksi niin ikään tuotteiden verkkomarkkinointia koskevaan direktiiviin 2000/31 sisältyy näkökohtia, joista voi olla hyötyä erotettaessa toisistaan näiden kahden säännöksen soveltamisalaan kuuluvat ehdot.

a) Direktiivi 2011/62

45. Direktiivin 2011/62 johdanto-osan 21 perustelukappaleessa, jolla direktiiviin 2001/83 lisättiin 85 c artikla, todetaan, että ”lääkkeiden jakelua yleisölle koskevia erityisehtoja ei ole yhdenmukaistettu unionin tasolla” ja että ”jäsenvaltiot saavat siksi asettaa ehtoja lääkkeiden jakelulle yleisölle [Euroopan unionin toiminnasta tehdyn] sopimuksen rajoissa”. Direktiivin johdanto-osan 22–24 perustelukappaleessa täsmennetään tätä kysymystä.

46. Direktiivin 2011/62 johdanto-osan 22 perustelukappaleessa näet todetaan, että ”tutkiessaan, ovatko lääkkeiden vähittäisjakelun ehdot unionin oikeuden mukaisia, [unionin tuomioistuin] – – on tunnustanut lääkkeiden hyvin erityisen luonteen, koska lääkkeiden terapeuttiset vaikutukset erottavat lääkkeet olennaisesti muista tavaroista. Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että – – jäsenvaltioiden asiana on päättää siitä tasosta, jolla ne aikovat suojella kansanterveyttä, sekä siitä tavasta, jolla kyseinen taso on saavutettava. Koska tämä taso voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen, jäsenvaltioilla on oltava harkintavalta päättää lääkkeiden jakelua yleisölle koskevista ehdoista alueellaan”. Saman direktiivin johdanto-osan 23 perustelukappaleessa todetaan, että ”erityisesti kansainterveydellisten vaarojen perusteella ja ottaen huomioon jäsenvaltioilla olevan

toimivallan päättää siitä, miten laajasti kansanterveyttä on suojattava, unionin tuomioistuin on tunnustanut, että jäsenvaltiot voivat periaatteessa rajoittaa lääkkeiden vähittäismyyntiin vain proviisoreille”. Saman direktiivin johdanto-osan 24 perustelukappaleessa puolestaan todetaan, että ”jäsenvaltioiden olisi – – voitava asettaa tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle ehtoja, jotka ovat kansanterveyden suojelun kannalta perusteltuja. Tällaiset ehdot eivät saisi rajoittaa aiheettomasti sisämarkkinoiden toimintaa”.

47. Kuten tuomiosta Apothekerkammer des Saarlandes ym.,¹⁸ johon direktiivin 2011/62 johdanto-osan 22 ja 23 perustelukappaleessa viitataan, ilmenee, lääkkeiden jakelua yleisölle koskevat ehdot kohdistuvat muun muassa lääkkeiden vähittäismyyntiä koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin sekä erityisesti mahdollisuuteen varata lääkkeiden vähittäismyynti ainoastaan todellista ammatillista riippumattomuutta nauttiville apteekkeille ja mahdollisuuteen toteuttaa toimenpiteitä, joilla voidaan poistaa riippumattomuuden heikentymiseen kohdistuva riski tai vähentää sitä, jos se on omiaan vaikuttamaan väestön lääkehuollon varmuuteen tai laatuun.

48. Huomautettakoon, ettei tuomio Apothekerkammer des Saarlandes ym.¹⁹ koske verkkomyyntiä ja että se annettiin ennen direktiivin 2011/62 hyväksymistä. Kysymys siitä, ”kenellä” on oikeus lääkkeiden verkkomyyntiin, sisältyy direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdan samalla direktiivillä tehtyjen muutosten mukaisesti.²⁰ Koska kysymys kuuluu siis vastedes jälkimmäisen säännöksen soveltamisalaan, se ei voi kuulua niiden ehtojen piiriin, joita määräjäsenvaltio asettaa verkkomyyntiin tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle saman direktiivin 85 c artiklan 2 kohdan nojalla. Mainittu säännös koskee sitä vastoin tuomiossa Apothekerkammer des Saarlandes ym.²¹ mainittuihin muihin näkökohtiin liittyviä ehtoja, ja näitä ovat lääkkeiden vähittäismyyntiin yksityiskohtaiset säännöt sekä etenkin toimenpiteet, joilla voidaan poistaa sellaisten henkilöiden riippumattomuuden heikentymiseen kohdistuva riski tai vähentää sitä, joilla on lupa tai valtuudet toimittaa yleisölle lääkkeitä.

49. Edellä esitetyn perusteella on syytä huomata, että vaikka Doctipharma tarjoaa tietoyhteiskunnan palvelullaan lääkkeiden etämyyntipalvelun yleisölle, sille asetettua kieltoa olisi tarkasteltava direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdan ja mahdollisesti saman artiklan 6 kohdan valossa. Jos sitä vastoin olisi katsottava, ettei Doctipharma tarjoa lääkkeitä etämyyntinä yleisölle, sille asetettua kieltoa olisi pidettävä saman direktiivin 85 c artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvana lääkkeiden markkinointia koskevana sääntelynä. Kallistun jälkimmäisen luonnehdinnan puolelle ottamatta kantaa arviointiin, jonka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tehtävä.

50. Olen näet ensinnäkin sitä mieltä, että käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 27 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistettuihin kriteereihin perustuvan tarkastelun tulos on merkityksellinen myös erotettaessa direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan a alakohdan piiriin kuuluva tilanne saman direktiivin 85 c artiklan 2 kohdan piiriin kuuluvasta tilanteesta. Samojen kriteerien soveltamisella voitaisiin varmistaa näissä säännöksissä omaksuttujen ratkaisujen yhdenmukaisuus, ja kuten jäljempänä osoitan,²² niiden välillä on jonkinasteinen rinnakkaisuus sen suhteen, miten niissä mielletään tietoyhteiskunnan palvelut lääkkeiden verkkomarkkinoinnin yhteydessä.

¹⁸ Tuomio 19.5.2009 (C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316, 34 ja 35 kohta).

¹⁹ Tuomio 19.5.2009 (C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316, 19, 31, 34 ja 35 kohta).

²⁰ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 41 kohta.

²¹ Tuomio 19.5.2009 (C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316).

²² Ks. käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 56–64 kohta.

51. Ellei ennakkoratkaisua esittäneelle tuomioistuimelle kuuluvista selvityksistä muuta johdu, arviostani seuraa käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 32 kohdassa esittämäni mukaisesti, että Doctipharma tarjoaa omaa palveluaan, joka ei ole erottamaton osa sellaista kokonaispalvelua, jonka keskeisenä osana on lääkkeiden myyntiin saattaminen, joten ei voida katsoa, että Doctipharma tarjoaisi lääkkeitä etämyyntinä yleisölle tietoyhteiskunnan palvelujen avulla.

52. Toiseksi Doctipharman tarjoaman kaltaisen palvelun kieltäminen perustuu kolmannen ja viidennen ennakkoratkaisukysymyksen sanamuodon mukaan pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten tulkintaan. Säännöksillä näytetään lääkkeiden myyntiin saattamisen yhteydessä kiellettävän tietynlainen menettely henkilöiltä, joilla on lupa tai valtuudet toimittaa yleisölle lääkkeitä myös etänä. Doctipharman tarjoaman palvelun kieltäminen näyttää siis sekin perustuvan kyseisille henkilöille asetettuun kieltoon käyttää Doctipharman tarjoamien palvelujen kaltaisia palveluja. Tässä valossa ennakkoratkaisukysymyksissä tarkoitettu kiello perustuu niiden kansallisten säännösten tulkintaan, joissa määritellään lääkkeiden verkkomarkkinointia koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

53. Pääasiassa kyseessä olevaa kielloa voidaan tavoitteensa perusteella kaiken lisäksi pitää toimenpiteenä, jolla kansallinen lainsäätaja on pyrkinyt poistamaan sellaisten henkilöiden riippumattomuuden heikentymiseen kohdistuvan riskin tai vähentämään sitä, joilla on lupa tai valtuudet toimittaa yleisölle lääkkeitä. Tuomiosta Apothekerkammer des Saarlandes ym.²³ direktiivin 2001/83²⁴ yhteydessä tekemäni tulkinnan perusteella toimenpide kuuluu tämän direktiivin 85 c artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

54. Ellei ennakkoratkaisua esittäneelle tuomioistuimelle kuuluvista selvityksistä – jotka koskevat yhtäältä pääasiassa kyseessä olevan palvelun ominaisuuksia ja toisaalta pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten normatiivista sisältöä, muuta johdu, olen edellä esitetyn perusteella sitä mieltä, että kansallisiin säännöksiin perustuva kiello kuuluu direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

55. Lääkkeiden verkkokaupan rajatylittävän ulottuvuuden huomioon ottaminen tukee käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 49–54 kohdassa esitettyjä näkökohtia.

b) Direktiivi 2000/31

56. Pääasiassa ei ole jäsenvaltioiden rajat ylittäviä piirteitä, mutta tällainen rajatylittävä ulottuvuus on tärkeä näkökohta lääkkeiden verkkokaupassa. Koska jäsenvaltioiden lainsäädännöt eroavat niiden henkilöiden osalta, joilla on valtuudet myydä ilman lääkemääräystä saatavia lääkkeitä, etämyynnillä voitaisiin perinteistä myyntipisteissä (apteekeissa) tapahtuvaa myyntiä paremmin varmistaa tiettyjen lääkkeiden helppo saanti. Istunnossa korostettiin myös tarvetta tulkita ennakkoratkaisukysymyksissä mainittuja säännöksiä ottamalla huomioon lääkkeiden verkkokaupan rajatylittävä ulottuvuus. Muut jäsenvaltiot kuin ne, joiden alueelle tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja on sijoittautunut, saattavat näet yrittää rajoittaa viimeksi mainitun palveluun pääsyä.

57. Tietoyhteiskunnan palvelujen avulla tapahtuvan tuotteiden verkkomarkkinoinnin rajatylittävää luonnetta säännellään osittain direktiivillä 2000/31. Ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden myyntiä ei ole kokonaan jätetty tämän direktiivin ulkopuolelle, mistä on osoituksena,

²³ Tuomio 19.5.2009 (C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316).

²⁴ Ks. käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 48 kohta.

että tähän direktiiviin viitataan direktiivin 2001/83 85 c artiklan 1 kohdan d alakohdassa sekä 6 kohdassa, joiden mukaan säännöksiä sovelletaan rajoittamatta ensiksi mainitun direktiivin soveltamista.²⁵

58. Direktiivin 2000/31 ja erityisesti sen 3 artiklan 1 ja 2 kohdan perustana olevan logiikan mukaan tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajaan sovelletaan pääsääntöisesti sen jäsenvaltion kansallisia sääntöjä, josta palvelut ovat peräisin, kun kyse on saman direktiivin 2 artiklan h alakohdassa määritellyn ”yhteensovitetuun alaan” kuuluvista vaatimuksista. Muut kuin alkuperäjäsenvaltiot voivat ”yhteensovitetuun alaan liittyvien syiden vuoksi” rajoittaa tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen vapautta ainoastaan toimenpiteillä, jotka täyttävät direktiivin 3 artiklan 4 kohdan a ja b alakohdassa säädetyt ehdot. Alkuperäjäsenvaltio – tai saman direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa säädetyissä rajoissa – muut jäsenvaltiot voivat siis asettaa yhteensovitetuun alaan kuuluvia vaatimuksia.

59. Kuten direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdan i alakohdasta ilmenee, yhteensovitettu ala kattaa vaatimukset, joita palveluntarjoajan on noudatettava ja jotka koskevat tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen aloittamista ja toiminnan harjoittamista, ja näitä ovat muun muassa palveluntarjoajan menettelyä tai vastuuta koskevat vaatimukset.²⁶

60. Direktiivin 2000/31 2 artiklan h alakohdan ii alakohdan mukaan kansalliset säännöt, jotka koskevat tavaroihin sinänsä sovellettavia vaatimuksia tai ehtoja, joiden täytyessä verkossa myytäviä tavaroita voidaan tarjota jäsenvaltion alueella, eivät kuulu yhteensovitetun alan piiriin. Direktiivin johdanto-osan 21 perustelukappaleessa täsmennetään, että yhteensovitettu ala ”ei käsitä tavaroihin liittyviä jäsenvaltioiden lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia, kuten turvallisuusnormeja, merkintävelvoitteita tai vastuuta tavaroista, eikä jäsenvaltioiden vaatimuksia, jotka liittyvät tavarantoimituksiin tai kuljetuksiin, lääkkeiden jakelu mukaan lukien”. Määräjäsenvaltio voi siis asettaa tällaisia vaatimuksia direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohdan nojalla tarvitsematta pohtia mainitun direktiivin ja direktiivin 2000/31 3 artiklan välistä suhdetta. Pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten tulkinnan perusteella Doctipharmalle asetettu kieltö ei näytä johtuvan näistä vaatimuksista.

61. Jos sitä vastoin kansallisten säännösten tulkinta tarkoittaa Doctipharman kannalta, että tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajaa kielletään harjoittamasta tiettyä toimintaa, ja apteekkien kannalta tietynlaisen menettelyn kieltämistä lääkkeiden verkkokaupan harjoittamisen osalta, kansalliset säännökset koskevat tietoyhteiskunnan palvelun tarjoamisen aloittamista ja toiminnan harjoittamista. Pääasiassa kyseessä olevissa kansallisissa säännöksissä asetetaan siis yhteensovitetun alan piiriin kuuluvia vaatimuksia.

62. Tuomio A (Lääkkeiden verkkomainonta ja -myynti)²⁷ näyttää vahvistavan, että tiettyjä yhteensovitetun alan piiriin kuuluvia direktiivin 2000/31 vaatimuksia voidaan pitää myös direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohdassa tarkoitettuina ehtoina. Mainitun tuomion 68 kohdan mukaan näet apteekeille asetetulla kiellolla lähestyä asiakkaitaan verkkomyyntipalvelujaan koskevalla monimuotoisella ja laajalla mainoskampanjalla oli ”direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan a alakohdassa ja lisäksi direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kansanterveyden suojelemista koskeva tavoite”.

²⁵ Ks. vastaavasti myös tuomio 1.10.2020, A (Lääkkeiden verkkomainonta ja -myynti) (C-649/18, EU:C:2020:764, 32 kohta).

²⁶ Ks. direktiivin 2000/31 2 artiklan h ja i alakohta.

²⁷ Tuomio 1.10.2020 (C-649/18, EU:C:2020:764).

63. Perusteellisuuden nimissä todettakoon, etten ole täysin vakuuttunut siitä, että tuomiossa A (Lääkkeiden verkkomainonta ja -myynti)²⁸ annetaan lopullinen ratkaisu siitä, että kaikkien yhteensovitetun alan piiriin kuuluvien ehtojen olisi oltava direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdan ja direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohdan mukaisia. Kuten olen jo eri yhteyksissä todennut, ensiksi mainittu säännös ei kata yleisiä ja abstrakteja toimenpiteitä, vaikka en sulje pois, että tällaiset toimenpiteet voidaan katsoa kuuluvan jälkimmäisen säännöksen piiriin.²⁹ Juuri tästä syystä ei ole itsestään selvää, että kyseisessä tuomiossa vahvistetaan näiden kahden säännöksen välistä suhdetta koskeva kaikkiin tapauksiin sovellettava yleispätevä periaate.³⁰

64. Määräjäsenvaltion on kuitenkin joka tapauksessa noudatettava alkuperäjäsenvaltion sääntöjä niiden henkilöiden osalta, joilla on lupa tarjota lääkkeitä myyntiin verkossa, eikä se voi vedota direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohtaan. Kuten käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 48 kohdasta ilmenee, jälkimmäisen säännöksen nojalla asetetut ehdot eivät vastaa kysymykseen siitä, ”kenellä” on oikeus lääkkeiden verkkomyyntiin. Tällaisessa tilanteessa voidaan soveltaa ainoastaan direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohtaa. Käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 50 kohdassa toteamani mukaisesti näiden kahden direktiivin välillä on jonkinasteinen rinnakkaisuus sen suhteen, miten niissä mielletään tietoyhteiskunnan palvelut ja mitä ehtoja palveluihin sovelletaan.

65. Edellä esitetyn perusteella pitäydyn käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 54 kohdassa esittämässäni kannassa. Toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen syytä vastata siten, että direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että mainitun säännöksen soveltamisalaan kuuluu ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kuvatun kaltaisen palvelun tarjoajalle asetettu kieltö, joka perustuu niiden kansallisten säännösten tulkintaan, joilla palveluun turvautuminen evätään henkilöiltä, joilla on lupa tai valtuudet toimittaa ilman lääkemääräystä saatavia lääkkeitä etämyyntinä yleisölle. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on käsiteltävässä asiassa selvittää näiden seikkojen tosiasiallinen täytyminen pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten osalta.

C Kolmas, neljäs, viides ja kuudes ennakkoratkaisukysymys

1. Alustavia huomioita

66. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella, neljännellä, viidennellä ja kuudennella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, onko direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohta esteenä ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kuvatun kaltaisen palvelun kieltämiselle, joka perustuu toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä kuvailtujen kansallisten säännösten tulkintaan.

67. Kysymykset esitetään näet siltä varalta, että Doctipharman tarjoamaa palvelua pidetään direktiivissä 2001/83 tarkoitettuna tietoyhteiskunnan palveluna (ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys). Toisesta ennakkoratkaisukysymyksestä tekemäni tulkinnan

²⁸ Tuomio 1.10.2020 (C-649/18, EU:C:2020:764).

²⁹ Ks. ratkaisuehdotukseni Airbnb Ireland (C-390/18, EU:C:2019:336, 123–125 kohta); ratkaisuehdotukseni LEA (C-10/22, EU:C:2023:437, 51 kohta) ja ratkaisuehdotukseni Google Ireland ym. (C-376/22, EU:C:2023:467, 73 kohta).

³⁰ Tuomion päätösosassa viitataan ensinnäkin yleisesti direktiiviin 2000/31 mainitsematta direktiiviä 2001/83 tai sen 85 c artiklan 2 kohtaa. Toiseksi 1.10.2020 annetun tuomion A (Lääkkeiden verkkomainonta ja -myynti) (C-649/18, EU:C:2020:764) jälkeen cour d’appel de Paris’n 17.9.2021 antaman tuomion 27 kohdasta ilmenee, että se tulkitsee mainittua tuomiota siten, että direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohta kattaa verkkomainontaa koskevat vaatimukset ja on ensisijainen direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohtaan nähden siltä osin kuin viimeksi mainitussa vahvistetaan ehdot, joiden täytyessä jäsenvaltio voi poiketa saman direktiivin 3 artiklan 1 ja 2 kohdassa vahvistetusta periaatteesta.

perusteella palvelun kieltämisen perustana olevia kansallisia säännöksiä on pidettävä sellaisina, joissa asetetaan ehtoja tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle direktiivin 2001/83/85 c artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

68. Direktiivin 2001/83/85 c artiklan 1 kohdasta ilmenee, että reseptilääkkeiden verkkomyynnistä poiketen jäsenvaltiolla ei ole oikeutta kokonaan kieltää kyseiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen palveluntarjoajan toimittamien verkkomyyntipalvelujen välityksellä ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden tarjontaa edellyttäen, että kyseisessä säännöksessä mainitut edellytykset täyttyvät.³¹ Määräjäsenvaltiolla on tällöin saman direktiivin 85 c artiklan 2 kohdan nojalla oikeus asettaa "[ehtoja] tietoyhteiskunnan palvelujen avulla etämyyntiin yleisölle tarjottavien lääkkeiden vähittäisjakelulle [kyseisen jäsenvaltion alueella]". Ehdot on voitava perustella kansanterveyden suojelulla.

69. Kuten komissio on tuonut esiin, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin mainitsee tietyn toiminnan kieltämiseen johtavia kansallisia säännöksiä tarkentamatta kuitenkin tulkintaan perustuvan kiellon ja direktiivin 2001/83/85 c artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kansanterveyden suojelua koskevan tavoitteen välistä yhteyttä. Koska ennakkoratkaisupyynnöksiä koskee kysymystä siitä, voidaanko kieltämistä perustella kansanterveyden suojelua koskevalla tavoitteella, käsiteltävässä ratkaisuehdotuksessa on rajoitettava antamaan yleisluonteisia lausumia, joiden avulla ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi vastata kysymykseen.

2. Kansanterveyden suojelua koskevaan tavoitteeseen liittyviä lausumia

70. Direktiivin 2001/83/85 c artiklan 2 kohdassa todetaan, että säännöksen nojalla asetetut ehdot on voitava perustella kansanterveyden suojelulla.

71. Direktiivin 2011/62 johdanto-osan 24 perustelukappaleessa selvennetään säännöksen normatiivista sisältöä ja todetaan, että säännöksen nojalla asetetut ehdot "eivät saisi rajoittaa aiheuttomasti sisämarkkinoiden toimintaa". Selvennyksessä käytetyn unionin oikeuden perinteisen terminologian valossa katson, että se kuvastaa unionin lainsäätäjän tahtoa asettaa määräjäsenvaltion toimivallan käyttäminen perinteiseen testiin sen selvittämiseksi, soveltuvatko jäsenvaltion asettamat ehdot kansanterveyden suojelulle asetetun tavoitteen toteuttamiseen ja mennäänkö ehdoissa pidemmälle kuin on tarpeen tavoitteen saavuttamiseksi.

72. Kuten olen osoittanut käsiteltävän ratkaisuehdotuksen 62–64 kohdassa, direktiivin 2001/83/85 c artiklan 2 kohdan nojalla asetettuja ehtoja voitaneen soveltaa myös rajatylittävissä tilanteissa sellaisiin tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajiin, jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin kuin siihen, josta säännöksen nojalla asetettu ehto on peräisin. Määräjäsenvaltion toimivallan käyttämiselle olisi siten asetettava sellaisia ehtoja, joissa otetaan vaikutteita niistä ehdoista, joiden noudattaminen on ehtona EUT-sopimuksen artikloilla taattujen perusvapauksien rajoittamiselle.

73. Ehdotan näin ollen, että kolmanteen, neljanteen, viidenteen ja kuudenteen ennakkoratkaisukysymykseen vastataan siten, että direktiivin 2001/83/85 c artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kuvatun kaltaisen palvelun kieltämiselle, joka perustuu toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä kuvailtujen

³¹ Ks. vastaavasti julkisasiamies Saugmandsgaard Øen ratkaisuehdotus A (Lääkkeiden verkkomainonta ja -myynti) (C-649/18, EU:C:2020:134, 25 kohta)

säännösten tulkintaan, ellei osoiteta, että kielto on sekä kansanterveyden suojelemiseen soveltuva keino että tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi, minkä selvittäminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.

74. Jotta voisin antaa lisätietoja ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle, esitän vielä muutaman huomautuksen siitä tarkastelusta, jonka mainitun tuomioistuimen on tehtävä.

75. Kun otetaan ensinnäkin huomioon se luottamuksellinen suhde, jonka pitäisi vallita apteekkarin kaltaisen terveydenhuollon ammattilaisen ja potilaiden välillä, on katsottava, että säännellyn ammatin arvokkuuden suojeleminen on omiaan muodostamaan kansanterveyden suojeleminen piiriin kuluva yleisen edun mukainen pakottava syy, joka voi oikeuttaa palvelujen tarjoamisen vapauden rajoittamisen.³² Sama pätee lääkkeiden vähittäisjakelun varmuuteen ja laatuun.³³ Koska direktiivin 2011/62 pääasiallisena tavoitteena on estää väärennetyjen lääkkeiden pääsy lääkkeiden toimitusketjuun, on syytä huomata, että tarve varmistaa väestön turvallinen ja korkealaatuinen lääkehuolto on ihmisten terveyden ja elämän suojeleminen koskeva tavoite.³⁴ Kansanterveyden suojeleminen liittyvän tavoitteen piiriin kuuluu mielestäni myös ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden epätarkoituksenmukaisen ja liiallisen käytön ennaltaehkäisy, joka on yhdenmukainen kansanterveyden turvaamista koskevan keskeisen tavoitteen kanssa.³⁵

76. Toiseksi huomattakoon, että kansallisen toimenpiteen soveltuvuudessa ilmoitetun tavoitteen saavuttamiseen on syytä muistaa, että jos ihmisten terveyteen kohdistuvien riskien mahdollisuudesta tai vakavuudesta on epävarmuutta, jäsenvaltion on voitava toteuttaa suoja-toimia joutumatta odottamaan, että riskien todellisuus on täysin osoitettu. Jäsenvaltio voi toteuttaa myös toimenpiteitä, joilla vähennetään mahdollisuuksien rajoissa kansanterveyteen kohdistuvaa riskiä.³⁶

77. Kolmanneksi suhteellisuusperiaatteen noudattamisen arvioinnissa kansanterveyden alalla on otettava huomioon, että ihmisten terveyden ja elämän suojaaminen on EUT-sopimuksella suojelluista oikeushyvistä ja intresseistä tärkein ja että jäsenvaltioiden asiana on päättää tasosta, jolla ne aikovat suojella kansanterveyttä, sekä tavasta, jolla taso on saavutettava.³⁷

78. Tyhjentyvyyden nimissä korostettakoon, että komissio toteaa kirjallisissa huomautuksissaan, että pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten tulkintaan perustuvaa kieltoa on syytä tarkastella myös direktiivin 2006/123/EY³⁸ 15 artiklan 1–3 kohdan valossa.

79. Komissio muistuttaa tältä osin, että direktiivin 2006/123 3 artiklassa säädetään, että ”jos [mainitun] direktiivin säännökset ovat ristiriidassa palvelutoiminnan aloittamisen ja harjoittamisen erityisiä näkökohtia tietyillä aloilla tai tietyissä ammateissa säätelevien muiden yhteisön säädösten kanssa, muiden yhteisön säädösten säännöksillä on etusija ja niitä sovelletaan kyseisiin aloihin ja ammatteihin”. Koska käsiteltävässä asiassa ei näytä olevan ristiriitaa direktiivin 2006/123 ja direktiivin 2001/83 merkityksellisten säännösten välillä, ei ole mitään syytä soveltaa ainoastaan jälkimmäisiä säännöksiä.

³² Ks. tuomio 1.10.2020, A (Lääkkeiden verkkomainonta ja –myynti) (C-649/18, EU:C:2020:764, 66 kohta).

³³ Ks. vastaavasti tuomio 19.5.2009, Apothekerkammer des Saarlandes ym. (C-171/07 ja C-172/07, EU:C:2009:316, 39 kohta).

³⁴ Ks. tuomio 18.9.2019, VIPA (C-222/18, EU:C:2019:751, 68 kohta).

³⁵ Ks. analogisesti tuomio 22.12.2022, EUROAPTIEKA (C-530/20, EU:C:2022:1014, 39, 43 ja 44 kohta). Ks. lisäksi vastaavasti tuomio 2.12.2010, Ker-Optika (C-108/09, EU:C:2010:725, 58 ja 59 kohta).

³⁶ Ks. vastaavasti tuomio 18.9.2019, VIPA (C-222/18, EU:C:2019:751, 72 kohta).

³⁷ Ks. tuomio 5.12.2013, Venturini ym. (C-159/12–C-161/12, EU:C:2013:791, 59 kohta).

³⁸ Palveluista sisämarkkinoilla 12.12.2006 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2006, L 376, s. 36).

80. Direktiivin 2006/123 15 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että mainitun artiklan 2 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen vaatimukset eli ne, joilla määrätyn palvelutoiminnan aloittaminen sallitaan vain tietyille palveluntarjoajille toiminnan erityisluonteen vuoksi, ovat saman artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen syrjimättömyyttä, tarpeellisuutta ja oikeasuhteisuutta koskevien ehtojen mukaiset.

81. Mainitut ehdot vastaavat olennaisilta osiltaan niitä, joita on käsitelty kolmatta, neljättä, viidennettä ja kuudennetta ennakkoratkaisukysymystä koskevan tarkastelun yhteydessä. Mikään ei myöskään osoita, että kansallisten säännösten tulkintaan perustuva kielto olisi sinänsä syrjivä. Se seikka, että – jos tuomiota A (Lääkkeiden verkkomainonta ja -myynti)³⁹ noudatetaan kirjaimellisesti ja jollei direktiivin 2000/31 3 artiklan 4 kohdassa säädetystä poikkeuslausekkeesta muuta johdu – kieltämiseen ei voida vedota muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneita palveluntarjoajia vastaan, ei muuta kansallisesti käyttöön otetun kiellon syrjimättömyyttä unionin oikeuden näkökulmasta.

82. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei esitä kysymystä direktiivistä 2006/123, ja ainoastaan komissio on ottanut kantaa direktiivin mahdolliseen sovellettavuuteen pääasiassa. Kuten olen jo todennut, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole esittänyt yksityiskohtaisia tietoja Doctipharmen tarjoaman palvelun erityispiirteistä eikä palvelulle asetetun kiellon tavoitteista. Kehotankin, että unionin tuomioistuin kiinnittäisi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen huomion direktiiviin muttei ryhtyisi itse sitä tulkitsemaan.

VI Ratkaisuehdotus

83. Ehdotan kaiken edellä esitetyn perusteella, että unionin tuomioistuin vastaa cour d'appel de Paris'n esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY,

on tulkittava siten, että

”tietoyhteiskunnan palveluna” on pidettävä palveluntarjoajan internetsivustolla tarjoamaa palvelua, jossa apteekkeja ja asiakkaita saatetaan yhteen ilman lääkemääräystä saatavien lääkkeiden myymiseksi sivuston pakettina tilanneiden apteekkien sivustoilla ilman että palveluntarjoaja, apteekki tai asiakas ovat myyntisopimuksen teon aikana yhteydessä toisiinsa muuten kuin sähköisten välineiden kautta. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on käsiteltävässä asiassa selvittää näiden seikkojen tosiasiallinen täyttyminen pääasiassa kyseessä olevan palvelun osalta.

2) Ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä 6.11.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/83/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 8.6.2011 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2011/62/EU, 85 c artiklan 2 kohtaa

on tulkittava siten, että

³⁹ Tuomio 1.10.2020 (C-649/18, EU:C:2020:764).

mainitun säännöksen soveltamisalaan kuuluu ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kuvatun kaltaisen palvelun tarjoajalle asetettu kieltäminen, joka perustuu niiden kansallisten säännösten tulkintaan, joilla palveluun turvautuminen evätään henkilöiltä, joilla on lupa tai valtuudet toimittaa ilman lääkemääräystä saatavia lääkkeitä etämyyntinä yleisölle. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on käsiteltävässä asiassa selvittää näiden seikkojen täytyminen pääasiassa kyseessä olevien kansallisten säännösten osalta.

3) Direktiivin 2001/83 85 c artiklan 2 kohtaa

on tulkittava siten, että

se on esteenä ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä kuvatun kaltaisen palvelun kieltämiselle, joka perustuu toisessa ennakkoratkaisukysymyksessä kuvailtujen säännösten tulkintaan, ellei osoiteta, että kieltäminen on sekä kansanterveyden suojelemiseen soveltuva keino että tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi, minkä selvittäminen on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävä.